

SREDNJI VEK - Kako se je spremenilo evropsko gospodarstvo

Čas med letoma 1000 in 1300 pomeni velik napredek za evropsko gospodarstvo.

Kmetijstvo

- Podnebje se je otoplilo. Kmetovanje se je razširilo na ozemlja, ki so bila prej neprimerna za obdelovanje.
- Hitrost pri poljskih opravilih se je podvojila zaradi **uporabe konja in novih orodij** (plug na kolesa, brane, cepci, železno orodje ...).
- Mlin na veter je nadomestil vodni mlin.
- Uvedlo se je **triletno kolobarjenje**, ki je nadomestilo požigalništvo in dvoletno kolobarjenje. Kmet je svojo obdelovalno površino razdelil na tri dele, od katerih je vsako leto obdeloval dve tretjini, zadnjo tretjino pa je pustil počivati. Prihodnje leto je površine zamenjal.

Pojasni prednost pluga pred ralom.

ZARADI NARAŠČANJA ŠTEVILA PREBIVALCEV SO BILE POTREBE PO HRANI VEDNO VEČJE

Prehrana	<ul style="list-style-type: none">• Raznolika prehrana (različne žitarice, stročnice) je izboljšala zdravje ljudi in podaljšala življenjsko dobo. Število prebivalcev v Evropi je začelo naraščati. Med letoma 1000 in 1300 se je povečalo najmanj za dvakrat, ponekod celo več.• Zaradi naraščanja prebivalstva so bile potrebe po hrani vedno večje.
Kolonizacija	<ul style="list-style-type: none">• Fevdalci in kmetje so začeli organizirano iskati in pripravljati nove obdelovalne površine, kar imenujemo srednjeveška kolonizacija; krčili so gozdove, sprva le v dolinah, pozneje tudi na višje ležečih delih, in izsuševali močvirja.• Fevdalci so opuščali pridvorno posest in jo razdelili v obdelovanje kmetom. Nekateri plemiči so do večje posesti prišli tudi tako, da so se odpravili v tuje dežele in si tam prisvojili posest. Ta pojav imenujemo zunanja kolonizacija (južna Italija, Anglija, vzhodna Nemčija in ob Baltskem morju).

OŽIVELA STA TUDI OBRT IN TRGOVINA

Z napredkom kmetijstva sta se razmahnila obrt in izmenjava blaga (trgovina). Obrtniki so se ukvarjali le še z nakupom in prodajo blaga. Postali so trgovci. Blago s severa (suhe ribe, žito, kovinski, leseni in volneni izdelki) so zamenjali za blago z juga (začimbe, svila, dišave, olja ...). Obrtniki in trgovci so se ustavljali tam, kjer je bilo veliko ljudi. To je bilo ob cerkvah, gradovih, prehodih čer reko, križiščih. Tu so ustanavljali majhne naselbine, ki jih imenujemo trgi. Sčasoma so iz trgov nastala mesta.

Trgovske poti so potekale:

- **po obalah rek, ob prometnih poteh**, čez alpske prelaze. Povezovala so severne dele Evrope z južnimi deli. Nastala so mesta London, Brugge, Lyon, Ženeva, Augsburg, Leipzig, Firenze, Milano ...
- **po Severnem in Baltiškem morju**, kjer so nastala mesta Lübeck, Gdansk, Riga, Talin ...
- križarske vojne so spodbudile **trgovino po Sredozemlju**, do arabskih in azijskih mest. Evropska trgovska mesta so bila: Konstantinopel, Benetke, Genova, Pisa ...

Ob posebnih dnevih so trgovci v mestu priredili **sejem**, na katerem so prodajali svoje blago (tedenski sejem). Ljudje iz okolice so prišli na sejem in kupovali tkanine, sol, med, vino, usnje, različno orodje ... Ker so lahko na sejmu kupili veliko blaga, so kmetje opuščali samozadostno gospodarstvo.

CEHI

- To so bile **združbe obrtnikov iste stroke** (peki so bili združeni v pekovski ceh, mizarji v mizarskega ...).
- Bili so strogo organizirani. Njihovi člani so bili lahko le mojstri. Postati mojster pa ni bilo lahko, saj se je moral obrtnik najprej izkazati v svoji obrti.
- Združbe obrtnikov in trgovcev (gilde) so imele pomembno vlogo, saj so nadzorovale kakovost in ceno blaga. Kršitelji so bili kaznovani.
- Združbe so odločale tudi v sporih med člani, podpirale družine pokojnih članov ter skrbele za obrambo mest.
- Sprva so spodbujali proizvodnjo, saj so ščitili obrtnike. Pozneje so s svojimi strogimi pravili, preprečevanjem konkurence in omejevanjem števila obrtnikov začeli ovirati obrtno proizvodnjo.

BANČNIŠTVO

- Naraščajoča trgovina je povečala potrebo po denarju.
- Trgovci so morali blago najprej kupiti in zanj založiti denar. Ker ga velikokrat niso imeli dovolj, so si denar sposodili pri bankirjih. Cerkev je kristjanom prepovedovala posojati denar, zato so prve denarne (bančne) posle v Evropi prevzeli Judje.
- Pozneje je cerkev spremenila svoja pravila in bančništvo je postalo **pomembna gospodarska dejavnost**. Zelo razvito je bilo v Italiji.

PROMET

- Je bil v srednjem veku **zelo živahen**.
- Potovali so trgovci, diplomati, cesarji in kralji s svojim spremstvom, cerkveni predstavniki, plemiči, ki so obiskovali svoja posestva, pridigarji, romarji, vojaki, sli, potujoči rokodelci.
- Najbolj znani romarski kraji so bili Rim, Santiago de Compostela (v Španiji) in Jeruzalem.